

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XIX. An, & quomodo vel fas, vel vanum sit, Honorem gloriámue
appetere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

CAPVT XIX.

An, & quo modo vel fas, vel vanum sit, Honorem gloriám-
ue appetere?

Vid querantur homines, si vel amittant honorem, vel numquam adipiscantur, quando etiam Ethnici phaleras istas & bullatas nugas contempserunt? Christiani autem quidam, *magni nominis umbram*, & populi existimationem, non solum nihili fecerunt, sed etiam honores & gloriám non sine labe appeti posse sunt arbitrati? Et quidem de Christianis innumera sunt exempla, quorum nonnulla nos inferius sumus allaturi. De Ethnicis hæc memorat Plutarchus. Agesilaus, cum ei nationes, quæ id temporis Graciam incolebant, decreuissent, in clarissimis quibusque ciuitatibus, honoris causa, statuas erigi, rescripsit illis hunc in modum: *Mei nulla sit imago, neque picta, neque scilicet, neque ullo alio artificio parata. At Principum vulgus*, ait Plutarchus, *hoc honoris genere se Dijs equiparari credebat, summumque rerum bene gestarum premium arbitrabatur. Agesilaus ipso honesto contentus, negligebat eiusmodi adulationes, malens in sculpi prudentium ac bonorum hominum pectoribus, quam in foro arcus aureusque stare. Eximiam virtutem sponte suam consequitur decus. Nec vlla speciosior statua, quam honorifica bene acte vite memoria* Quare idem rex Agesilaus, cum moraretur in portu, qui Menelai dicitur, mandauit ijs, qui aderant, ne quam statuam aut imaginem in suum honorem erigerent: *Si quod inquebat, praclarum facinus gesti, hoc erit monumentum mei: sin minus, ne omnes quidem statua, cum sint vilium ac nullius rei opificum opera.* Ita sensit Ethnicus, ob contemptum honoris, quam alij ob cupiditatem, magis laudatus; eoque prudentior, quia iudicia, quam testimonia hominum pluris fecit, cum hæc sæpius soleant mentiri, quam illa errare; qua mente oportet esse Christianum?

I.

Plutarch. in Apoph. Lacon.

Ipse profecto Christus Scribarum & Phariseorum ambitionem reprehendens ait: *Omnia opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua; & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cenis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Vos autem*

II.

Matth. 23. 5.

tem

Deuter. 6. 8.
Num. 15. 38.
Deut. 22. 12.

tem nolite vocari Rabbi. Vnus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. Quòd si in phylacterijs non licet gloriam captare, quantò minùs in rebus profanis? Phylacteria enim, id est, conseruatoria, erant membranulæ, in quibus legis præcepta scripta fuère, eas Scribæ & Pharisei circum caput, & circum brachia gestabant, vt perpetuò legem Dei ante oculos haberent, quod D. Hieronymus scribit, etiam suo tempore, ab Indis, Persis & Babylonijs fuisse factitatum. Dilatabant ergo phylacteria, vt ijs plura legis præcepta inscribi possent. Sed quia id faciebant, vt longius conspicerentur, & ipsi legem diligentius, quàm ceteri Iudæi seruare viderentur, dilatatio illa erat reprehensione digna; sicut &, quòd magnificarent, seu maiores facerent fimbrias, eandem ob causam. Fimbria enim fuerant fila quadam non texta, quæ ex infima orâ vestis dependebant hyacinthino colore. S. Hieronymus tradit, eos fimbrias has solitos acutissimis spinis inferere, quibus & cum ambularent, & cum sederent compungerentur, eoque dolore diuinam legem in mentem reuocarent. Quæ res etsi alioqui non mala, mala tamen fiebat, ob inordinatum laudis appetitum. Mendacij quoddam genus est, meliorem velle videri, quàm esse; bonaque laudis causa facere, argumentum vanitatis.

III.

Ioan. 3. 10.
Ita Maldonat. loc. cit.

1. Cor. 3. 4.

Aristot. 4.
Ethic. 3.

Magistros quoque, aut Rabbi non vetat absolute vocari Seruator (cum ipse ad Nicodemum dixerit: Tu es Magister in Israël) sed comparate ad Deum & Phariseos, de quibus loquitur. Ad Deum, vt comparatione illius neminem putemus, neque patrem, neque magistrum esse posse, & ne istos honoris, & amoris titulos illius honori amorique præferamus. Ad Phariseos autem, ne eo modo, quo illi, id est, ambitiose, glorioseque aut præceptores, aut patres appellemur, aliosque appellemus, vt illi appellabant, qui dicebant: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, vt suo quisque magistro gloriaretur: nec dubium est, quin patrum, & magistrorum, & alios honoris titulos vel dare, vel accipere hominibus fas sit, quin etiam certis de causis appetere; sed certo modo. Sanè, si Aristoteli aliquid damus, Magnanimitas virtus est, quæ omnium virtutum opera ita exequi studet, vt præbeat magni honoris fundamentum: licet non vt directè feratur in ipsum honorem, saltem à

funda-

fundamento, & radice sua seorsim sumptū; quia id humilitas non patitur, Philosophis Ethnicorum vel omnino ignorata, vel non nisi per nebulam & obscure cognita: quamuis, si examinatiū diff. purare velimus, re ipsa eadem sit *Humilitatis & Magnanimitatis* virtus. Humilitatem tamen S. Augustinus Ethnicis omnino incognitam fuisse arbitratur. Ita enim scribit: *Hæc aqua humilitatis cordis, aqua vita salutaris, abijcientis se, nihil de se presumentis, nihil sua potentia superbe tribuentis. Hæc aqua in nullis alienigenarum libris est. Non in Epicureis, non in Stoicis, non in Manichæis, non in Platoniciis. Vbicumque etiam inveniuntur optima præcepta morum & disciplina, humilitas tamen ista non inuenitur. Via humilitatis huius aliunde non manat. A Christo venit. Hæc via ab illo est, qui cum esset altus, humilis venit. Quid enim aliud docuit humiliando se, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis? & c.*

Quidquid igitur sit de Ethnicis, saltem Christiana humilitas docet, honorum vanitatem non esse ambiendam: immo idem docet Magnanimitas Ethnicorum, quæ ex plurimorum Theologorum sententia, vna eademque virtus est cum Humilitate. Si quidem Aristoteles magnanimitati tribuit, tenere medium in appetitione dignitatum & honorum; ac magnanimo opponit, pusillanimum, qui honorem debitum negligit, & eum qui indebita capessit, quæ sunt vitia humilitati opposita. Quin & S. Thomas ambitionem & inanem gloriam, quæ utique Humilitati opponuntur, tamquam vitia per excessum pugnantia, opponit Magnanimitati. Cum ergo idem sit Magnanimitatis, & Humilitatis medium, eademque utriusque functiones, sequitur eandem esse, sub duplici nomine virtutem, quæ doceat, quo pacto honores fugiendi sint, vel appetendi. Audi Isidorum Pelusiotam: *Ego, ait, et si mirum esse videatur, quod dicturus sum, tamen μεγαλοφρονων (hoc est, animi magnitudinem) τιω μετὶ λόγῳ φρόνησιν (id est, animi affectum, cum ratione coniunctum) esse statuo. Neque enim si quis ab assentatione abhorreat, hunc inter arrogantes numerare oportet. Nec rursus, si quis adulator & sordidus atque ignavus sit, modestum hunc existimare, convenit. Verum eum demum, qui cum ea, qua consentanea sunt, facit, tamen aduersus alios minime inflatur, nec se omnibus anteponit, verum eo gradu & ordine, qui ingenuos viros decet,*

Gg se ipsum

S Augustin. in Psal. 31. ad illud. Verum tamen in diluio, &c.

IV.

Vasq. 1. part. disp. 235. c. 4. Theophyl. Raynaud. lib. 6. de virtutib. & vitijis lect. 2. c. 16. licet. contrarium sentiat Caiet. 2. 2. q. 161. 2. 1. Less. l. 4. de Virtut. c. 4. n. 50. S. Thom. 2. 2. q. 131. & 232. Isidor. Pelus. lib. 3. ep. 264.

se ipsum continet. Magnanimum enim esse oportet, non superbum & arrogantem: fortem, non temerarium: suavem ac facilem, non abiectum & servilem: modestum, non humilitatis simulatorem: ingenuum & liberalem, non servilem. Cuiusmodi videlicet Abraham erat, qui Persicas quidem manubias, & barbarica spolia contemnebat: in excipiendis autem hospitibus, quibus suis hominibus humiliorem se praebebat, servilia nimirum munera exequens: atque cum ad divinum colloquium admisteretur, dicebat: Ego sum terra & cinis. Hoc autem verè modestiam & humilitatem, ac sublimitatem in unum colligere est. Hoc inquam est, ingenuitatem à superbia puram ac liberam demonstrare. His Pelusiota ostendit, idem esse Humilitatem & Magnanimitatem, quarum utraque moderatur Honoris appetitum, qui non semper nullus esse debet; ne tamen extra viam excurrat, lupatis est temperandus. Alij enim frænis, alij calcaribus egent.

V.

Magnanimus igitur circa magna versatur, sed in ea dumtaxat magna fertur, quæ digna se, sibi quæ secundum rectam rationem consentanea agnoscit, nihil remittens, vel excedens. Quia verò inter res humanas maximum quid est honor, fit ut magnanimus præcipuè circa honores & ignominias versetur, ut oportet; siue secundum rectæ rationis legem, ne aut nimia sit honoris appetitio, aut ignominia declinatio non satis sollicita. Quamvis autem magnanimus primariò versetur circa honorem, secundariò tamen etiam se occupat circa divitias, potentiam, & cetera omnia, ex quibus honor obtinetur, semper spectans eam honestatem ut sibi propriam, quæ magnis illis operationibus superstrui potest, nimirum honoris ex recto opere convenientis dignitatem. Cum enim honor sit virtutis præmium & testimonium, fit ut congruè quidem etiam alijs rebus, attamen condignè non nisi virtuti rependatur. Hinc magnanimus propriè directeque non appetit honorem, sed honoris dignitatem, & fundamentum, quemadmodum in regis Menelai facta sua, aut certè interna hominum iudicia, quàm externa testimonia, & opificum statuas, magis assimantis exemplo vidimus. Hoc fundamentum, quod destinat magnanimitas, quia solet esse arduum & difficile, etiam non sine fortitudine intenditur: non tamen eadem est fortitudinis & magnanimitatis honestas. Aliud enim est, operari, quia decet hominem

Argentina in
2. dist. 42. q.
unic. art. 4.

nem non auerti à bono ob adiunctam difficultatem, quod est motiuum fortitudinis; aliud operari, quia hoc est fundamentum magni honoris debiti, quod est motiuum magnanimitatis. Hinc deducit Aristoteles, magnanimum, magnos honores, si exhibeantur, tamquam sibi accommodatos admittere, deque eis cum mediocritate gaudere: quin, etiam si non adæquent eius meritum, si tamen à viris probis deferantur, eos non dedignari; sicut dedignatur honoris à vulgo & face hominum, vel ob res nihili, exhibitos: quemadmodum inhonationem quoque etsi ea se indignum agnoscat, quia est recto animo, despicit prorsus, si à vili homine, aut terræ filio, vel ob rem nullius momenti inferatur. Est enim hoc aliud nihil, quàm si musca mordeat leonem, aut auicula grauet elephantem.

Hanc Aristotelis de magnanimitate doctrinam Viues & Michaël Medina, tamquam Euangelio & virtutis naturæ repugnantem carpunt. Et videtur ijs suffragari D. Augustinus his verbis: *Ubi fuerint carnalium voluptatum illecebra superata, cauendum est, ne subrepat atque succedat cupiditas placendi hominibus, aut per aliqua facta mirabilia, aut per difficilem continentiam siue patientiam: aut per aliquam largitionem, aut nomine scientia vel eloquentia. In eo genere est & cupiditas honoris, contra qua omnia proferantur ea, qua scripta sunt de laude charitatis, & de inanitate iactantia: doceaturq; quàm sit pudendum eis placere velle, quos nolis imitari. Aut enim boni non sunt, & nihil magnum est à malis laudari: aut boni sunt, & eos oportet imitari. Sed qui boni sunt, virtute boni sunt: virtus autem non appetit, quod in aliorum hominum potestate est. Qui ergo imitatur bonos, nullius hominis appetit laudem; qui malos, non dignus est laude.* Hæc Augustinus verè, sed ea, vt videbimus, neque nobis, neque Aristoteli aduersantur. Neque enim semper genius Magnanimi, quo plerique abutuntur, pro Aristotelica magnanimitatis natura accipiendus est, cum facile transeat in genium superbi, & fumo, vt dici solet, flamma proxima sit.

Vt ergo neque magnanimitatis virtutem excindamus, & quo modo Honor & Gloria appeti possit, vel non possit, perspicue ostendamus, illud discrimen tenendum est, quatuor modis appeti posse honorem. 1. Nudè, & absolutè, vt ordo ad conuenientiam,

Gg 2

nientiam,

VI.

Viues lib. de corruptis disciplinis. Medina lib. 2. par. 2. c. 7. S. Augustinus lib. 83. qq. cap. 36.

VII.

nientia, id est honesta parandæ gloriæ media neque includatur, neque excludatur. 2. Ut ordo ille excludatur, vel in totum, vel ex parte, honorque indebitus, hoc est, vel sine meritis, vel sine tantis meritis appetatur. 3. Ut primario gloria desideretur, quæ virtuti debita, eiusque iustum stipendium est, adeoque ut media quidem honesta non excludantur, sed præpostero ordine ad vanos honores laudesque humanas, tamquam ad finem, referantur. 4. Ut & ordo ille ad actus honestos includatur, & honor, qui expetitur, ad diuinam gloriam, ad nostrum, vel alienum commodum, vel alium bonum finem extrinsecum referatur. Si primo modo honor, media scilicet bona neque includendo, neque excludendo, sed præcisè appetatur, appetitus ille est indifferens ex obiecto suo. Quid enim vel peccati, vel virtutis sit in alieni de nobis boni & honorifici iudicij appetitu? *Appetitus gloria de se non nominat aliquid vitiosum*, ait S. Thomas. Quod si verò secundo modo, ordine ad honesta media excluso, in honorem feramur, inanis est illa, & mendax cupiditas atque vitiosa. Quis enim non videat, eum peccare, qui medijs ex parte exclusis, sibi plus honoris postulet, quam exigant eius merita? Et longè magis illum, qui honorem appetat absque vllis prorsus meritis, adeoque illis penitus exclusis? Hinc Alexander Magnus præcipitem in Hydaspem amnem deturbare Aristobulum voluit, quod falsas ipsius laudes recitasset: ademptum profectò ei librum in amnem demersit. Adeo vel Ethnici oderunt honores vanitate nitentes. Et vel apud Poëtam non nemo ait: *Haude quidem tali me dignor honori*. Apud Herodianum, Pertinax Rom. Imperator, cum possessionibus imperatorij nomen suum inscribi prohibuisset, dicere solebat, illas nequaquam imperantium proprias, sed communes Romanorum, & publicas esse, existimans vanè putari, quod falsò putatur. Sin tertio modo, eo tantum, vel potissimum, sine opus honestum fiat, ut honor humanus habeatur, itidem desiderium eius est vitiosum; quia virtutis honestas est ordinis altioris, quam honor, qui est iusta quidè sed inadæquata merces, & velut connaturale dumtaxat accessorium honestatis. Vnde fit, ut præpostere honestas ad honorem, & virtus eiusque opera ad famam, tamquam ad finem suum referantur, *Vehemens*, inquit Simplicius,

S. Thom. 2. 2.
q. 132. art. 3.
in corp.

Plutarch. in
Alexand.
Fulgof. lib. 8.
cap. 15.

Virgil. lib. 1.
Æneid.

Simplic. ad

gloria

gloria affectus est, & ipsi inbarens animo atque affixus, & à seipso everti solitus. Putamus enim nos non appetere gloriam, cum eam hoc affectu appetamus: nec animadvertimus, turpem esse morbum animi, ob res bonas velle florere gloria. Nec enim consideramus eo affectu inquinari bonum, nec bonum manere aut posse, aut inprimis expetendum, si non per se, sed ob consequentem gloriolam amplectamur. Nam bono etiam nostro, finis gloriola proponitur, ad quam consequendam necessario fortassis adhibetur (si ita ceciderit) iustitia. Ex iustitia enim honor virtuti debetur, qui etsi appeti possit, non tamen est, tamquam finis actionum nostrarum appetendus. Cuius rei causam hanc affert Lactantius: quia non est in nostra potestate, ut virtus pro suis meritis honestetur. Nam quid est honestas (non iam virtutis, sed honoris) nisi honor perpetuus, ad aliquem secundo populi rumore delatus? Quid ergo fiet, si errore ac prauitate hominum, mala existimatio subsequatur? abijciemusne virtutem, quia flagitiosa, & turpis ab insipientibus iudicetur? Quia quoniam inuidia premi ac vexari potest; ut sit ipsum proprium, ac perpetuum bonum, nullo extrinseco adiumento indigere debet, quin suis per se viribus nitatur, & constet. Itaque nec vllum ei ab homine bonum sperandum est, nec vllum malum recusandum. Ob hanc quoque rationem non solum S. Augustinus, sed etiam Seneca inuehitur in Epicureos, qui voluptatem, quæ physicè est per se expetibilis, etiam moraliter finem virtutis constituerunt. Etsi enim moderata & honesta voluptas, per omnes sensus, in ordine ad bonum finem, ut ad conseruandam vel recuperandam sanitatem, admitti possit, non tamen ipsa, ut finis, admitti potest, licet in omnibus sensibus, ut tamquam finis quærat, insidiosissimè blandiatur. Bestiarum iste, non hominum finis est; illæ omnia appetunt ad voluptatem; quia id eas natura docet per se quærere, quod sensus per se quærunt; non quod ratio. Ait ergo D. Augustinus idem facere eos, qui honesta opera ad gloriam, tamquam finem referunt. Quæ Augustini censura vsque adeò vera est, ut eam etiam Persius in Satyra sua non dissimulârit. Ita enim ille:

*Non ego cum scribo, si fortè quid aptius exit,
Quamquam hac rara auis est, si quid tamen aptius exit,
Landari metuum. Neque enim mihi cornea fibra est:
Sed recti finemq, extremumq, esse recuso
Euge tuum & bellè,*

cap 48
Enchir. Epict.

Lactant. Fir-
mian. lib. 3.
diuin Insti-
tut. c. 8.

S. Augustin.
lib. 5. de ciuit.
cap. 20. &
epist. 56. Se-
nec. lib. 4. de
benef. 6. 2.

Pers. Satyr. 8.

Gg 3

Atq;

- Matth. 6. 1. Atque hoc est, quod virtutum summus Magister docet, cum ait: *Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis; alioqui mercedem non habebitis, apud Patrem vestrum, qui in calis est. Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocrite faciunt in synagogis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: ut sis eleemo. syna tua in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Et, cum oratis, non eritis sicut hypocrite, qui amant in synagogis & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Ac rursus: Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocrite tristes: exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem, cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo, qui est in abscondito; Et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Hoc ipso sensu D. Augustinus supra à nobis citatus ait: *Cauendum est, ne subrepat cupiditas placendi hominibus, aut per aliqua facta mirabilia, aut per difficilem continentiam, ut olim fortasse Lucretia, sine patientiam, ut Mutius Scaeuola, aut per aliquam largitionem, ut Gallienus Imp. Valeriani filius, qui nihil unquam cuiquam perenti denegauit: aut nomine scientia vel eloquentia, ut plurimi, pro dolor, Doctores, & Concionatores. Pauci enim hunc scopulum animaduertunt. Plurimi operum suorum finem vltimum statuunt laudes humanas, & nominis sui celebritatem, de quibus diuinus Iudex dicit: *Receperunt mercedem suam*; hoc est, veram æternamque gloriam in vanam & perituram gloriam mutauerunt. *Sustinamus inuicem, & labores huius vitæ mutuis adiumentis perferamus*, ait Lactantius, *nec tamen si quid boni operis fecerimus, gloriam captemus ex eo. Monet enim Deus, operatorem iustitiæ non oportere esse iactantem; ne non tam mandatis celestibus obsequendi, quam studio placendi, humanitatis officio functus esse videatur, habeatque, iam pretium gloria quod captauit, nec premium celestis illius ac diuina mercedis accipiat.***
- Ibid. v. 16.
- S. Augustin. lib. 83. qq. 9. 36.
- Lactant. lib. 6. Instit. c. 18.
- VIII, In eundem sensum multa differit D. Hieronymus, sed grauissime

vissimè idem Hiponenſis Anitiſtes, dum laudis humanæ cupiditatem, meram vanitatem eſſe demonſtrat. *Magni intereſt*, inquit, cum aliquid boni facimus, cuius rei contemplatione faciamus. Officium quippe noſtrum non initio, ſed ſine penſandum eſt: ut ſcilicet non tantum ſi bonum eſt, quod facimus, cogitemus. Hos oculos quibus contemplamur, quare faciamus, quod facimus, auerti poſcitur (Pſalmiſta) ne videant vanitatem: id eſt, ne hanc attendat, propter quam faciat, cum boni aliquid facit. In qua vanitate præcipuum locum obtinet amor laudis humana, propter quam multi magna fecerunt, qui magni in hoc ſeculo nominati ſunt, multumq; laudati in ciuitatibus gentium, quærentes non apud Deum, ſed apud homines gloriam, & propter hanc velut prudentes, fortiter, temperanter, inſteq; viuentes, ad quam peruenientes perceperunt mercedem ſuam, vani vanam. Ab hac vanitate uolens Dominus auertere oculos ſuorum: *Attendite*, inquit, ne inſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis, aliquis mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum, qui in calis eſt. Deinde cum ipſius iuſtitia quaſdam partes exequeretur, præcipiens de elemoſynis, de orationibus, de ieiunijs, ubique id admonuit, ne aliquid eorum propter gloriam hominum fiat, & ubiq; dicit, eos, qui propterea faciunt, percepiffe mercedem ſuam: id eſt, non æternam, qua Sanctus reposita eſt apud Patrem, ſed temporalem, quam querunt, qui contemplantur in ſuis operibus vanitatem. Non quia ipſa laus humana culpanda ſit (nam quid tam optandum eſt hominibus, quam ut eis placeant, qua debent imitari?) ſed propter ipſam laudem bene operari, hoc eſt vanitatem in ſuis operibus intueri. Adſtipulatur D. Thomas his verbis: *Illi qui ſolum propter honorem, vel bona faciunt, vel mala vitant, non ſunt virtuoſi.* Et Philoſophus docet, non eſſe verè fortes, qui propter honorem fortia faciunt. Neque enim virtus, ſed ambitio eſt, propter humanum honorem aliquid facere. Sic innumerabilis hominum multitudo perit in ſua vanitate, dum non ſolum nobilitatem, indolem, ingenium, vires animi & corporis, artesq; & induſtrias ſuas, opesq; omnes, & ſcientiam, & militiam, & quidquid denique apud profanos eminet, vel excellit, ſed ipſas etiam virtutes & ſupernaturalia dona nonnumquam laudibus humanis dedicant conſecrantq; amittuntq; præmium diuinum, in vanam gloriam commutatum. Hinc tot, apud antiquitatem, Philoſophi,

S. Hieronymus
in cap. 5. ad
Gal.
S. Auguſtinus,
ſerm. 12. in
Pſal. 118.

S. Thom. 2. 2.
q. 131. art. 1.
ad 3. & 1. 2. q.
2. art. 2. ad 6.
Ariſtotel.
Ethic. 8.

phi, tot heroës ac duces, vel sapientissimi vel fortissimi, tot præclari artifices & magistri euanuerunt in cogitationibus suis; & si quid laude dignum fecerunt, receperunt in hac vita mercedem suam, quia laudem quæsierunt, longè meliùs securam, si non quæsiissent. Altiora (non nos) quærere, & *quæ sursum sunt, non quæ super terram*, Christus docuit; & tamen, omisâ verâ æternaque gloriâ, vmbra sectamur? similes ijs, qui folia legunt ex arbore, fructum prætereunt; aut ijs, qui *quia amant ipsi sibi somnia fingunt*. Quare tales Boëtius in hunc modum alloquitur: *Vos immortalitatem vobis propagare videmini, cum futuram famam temporis cogitatis*. Nimirum sicut mendici, qui delicias principum sperare non possunt, mucido pane satiantur; ita sufficit illis honor caducus, qui æternum non sperant. Hoc videre fuit in Themistocle, qui ad Olympiæ certamen profectus, cum in stadium processisset, omnes, neglectis certaminibus, oculos in eum coniecerunt, in eoque complexando diem totum consumpserunt, ac Themistoclem illum cum plausu & admiratione peregrinis ostenderunt. Ea re vir gloriæ omnium cupidissimus dixit amicis, se eo die laborum, quos pro Græcia suscepisset, omnium fructum amplissimum reportasse. Christianus diuersum iter ambulans ait: *Querant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æterna gloria tua comparata vanitas est, & stultitia.*

IX.
 Prou. 22. 1. Hæc non sunt aduersa ijs, quæ supra è diuinis litteris attulimus de bonæ famæ æstimatione, cum diximus, *melius esse nomen bonum; quam diuitias multas*. Neque enim idcirco nomen bonum negligendum est, immò nec semper malum est, velle hominibus placere. Quæ de causa S. Augustinus supra citatæ suæ sententiæ mox subiungit: *Si autem placere hominibus idèo vis, ut eis profis, ad diligendum Deum, non iam hoc, sed aliud cupis. Qui autem placere cupit, necessarium adhuc habet timorem. Primum ne occultè peccando inter hypocritas à Domino computetur. Deinde, si factis placere appetit, ne hanc mercedem aucupans, perdat, quod daturus est Deus.* Ac alibi: *Placetne, inquit ut per salutem iam temporalem optent sibi ac suis honores, & potestates? Sanè, si ut per hoc consulant eis, qui viuunt sub eis, non propter hæc ipsa, sed propter aliud quod inde fit bonum, decet*

Coloss. 3. 1.

Boët. lib. 2.
de Consolat.
prosa. 7.Plutarch. in
Themistoc.Thom. de
Kemp lib. 3.
de imit. c. 40.S. Aug. lib. 83.
99. 9. 36.S. Augustini
ep. 121. c. 6.Idem lib. 2.
de ser. Dom.
in monte c. 1.
seqq. & c. 5. de
ciu. c. 12. seqq.

debet ea velle: si autem propter inanem fastum elationis pompamq; superfluam, vel etiam noxiam vanitatis, non decet. Hæc S. Pater sapius alibi repetit, & inculcat. Si itaque quarto modo honor, ordine debito non excluso, destinetur dirigaturque ad maiorem Dei gloriam, vel ad nostram aut aliorum utilitatem, tum, (quemadmodum de temperata delectatione ac voluptate ad honestum finem quæsitæ diximus) licitè honesteque potest appeti. Siquidem hac ratione si honor & gloria nobis obijciantur, non amantur vt finis, sed vt media; nec amantur plus, quàm ferant ipsorum merita, sed seruata debita proportione, inter obiectum & appetitum rationalem; cuius est in finem veri boni collimare, non in humana laudis ventositatem, similiaue bona captanda insumi. Qua de causa D. Augustinus alibi, per dialogi modum animam suam, immò seipsum interrogans: *Quid si etiam illud appareat, inquit, & multis te persuasurum esse sapientiam, si tibi de honore auctoritas creuerit, eosq; ipsos familiares tuos non posse cupiditatibus suis modum imponere, seq; totos conuertere ad quarendum Deum, nisi & ipsi fuerint honorati, idq; nisi per tuos honores dignitatemq; fieri non posse, nonne ista etiam desideranda erunt, & vt proueniant magnopere instandum?* Respondet: *Ita est, vt dicis.* Et loco alio: *Ipsa, ait, ab hominibus laus, homini iusto quantumque prouenerit, non ibi esse debet eius finis boni, sed etiam ipsa referenda est ad laudem Dei, propter quem bona faciunt verè boni, quoniam nec à se ipsis, sed ab illo fiunt boni.* Denique in eodem sermone Dominus iam dixerat eis: *Luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videant vestra opera bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calis est. Vbi finem posuit, hoc est gloriam Dei. Hoc debemus, quando aliquid boni facimus, intueri, si auertuntur à vanitate oculi nostri. Non ergo sit finis nostri boni operis in laudibus hominum: sed ipsas laudes hominum corrigamus, & ad Dei laudem omnia referamus, à quo nobis datur, quidquid in nobis sine laudantis errore laudatur.* Clarissimè idem docet suprà strictim citato loco, dum ait: *De contentione autem, & dolo quid me attinet dicere, quando ista visia non in plebe, sed in nostro numero grauiora sunt? Horum autem morborum mater superbia est, & humana laudis auuiditas, qua etiam hypocrisis saepe generat. Huic non resistitur, nisi crebris diuinorum librorum testimonijs incutiatur timor & charitas Dei. Si tamen ille qui hoc agit, se-*

H b

ipsum

S Augustin.
lib. 1. Solilo-
quior de
Cognitione
Dei & Ani-
mæ c. 11.

Idem. serm.
12. in Psal. 118.

S. Augustin.
ep. 64.

1. Tim. 4.

Gal. 1.

Psal. 51.

ipsum praebeat patientia atque humilitatis exemplum, minus sibi assumendo, quam offertur, sed tamen ab eis, qui se honorant, nec totum, nec nihil accipiendo, & id, quod accipitur laudis aut honoris, non propter se, qui totus coram Deo esse debet, & humana contemnere, sed propter illos accipiat, quibus consulere non potest, si nimia deiectione vilescat. Ad hoc enim pertinet, quod dictum est: Nemo iuventutem tuam contemnat: cum hoc ille dixerit, qui alio loco ait: Si hominibus placere vellem, Christi servus non essem. Magnum est, de honoribus, & laudibus hominum non latari, sed omnem pompam inanem praecidere; & si quid inde necessarium retinetur, id totum ad utilitatem honorantium, salutemque conferre. Non enim frustra dictum est: Deus confringet ossa hominum placere volentium. Quid enim languidius, quid tam sine stabilitate ac fortitudine, quod ossa significant, quam homo quem malevolentium lingua debilitat, cum sciat, falsa esse, quae dicuntur? Cuius rei dolor nullo modo anima viscera dilaniaret, si non amor laudis ossa eius confringeret. Prasumo de robore animi tui. Itaque ista, quae tecum confero, mihi dico. Dignaris tamen credo, mecum considerare, quam sint gravia, quam difficilia? Non enim huius hostis vires sentit, nisi qui ei bellum indixerit. Quia etsi cuiquam facile est, laude carere dum denegatur, difficile est, ea non delectari, cum offertur. Et tamen tantum mentis in Deum debet esse suspensio, ut si non merito laudamur, corrigamus eos, quos possumus, ne arbitrentur, aut in nobis esse, quod non est, aut nostrum esse, quod Dei est, aut ea laudent, quae quamvis non desint nobis, aut etiam supersint, nequaquam tamen sunt laudabilia: velut sunt bona omnia, quae vel cum pecoribus habemus communia, vel cum impijs hominibus. Si autem merito laudamur, propter Deum gratulemur eis, quibus placet verum bonum: non tamen pro his, quia placeamus hominibus, sed si coram Deo tales sumus, quales nos esse credunt; & non tribuitur nobis, sed Deo, cuius dona sunt omnia, quae vere meritoque laudantur. Hac mihi ipse canto quotidie, vel potius ille, cuius salutaria praecepta sunt, quaecumque sine in divinis lectionibus inveniantur, siue quae intrinsecus animo suggeruntur: & tamen vehementer cum adversario dimicans, saepe ab eo vulnera capio, cum delectationem oblate laudis mihi auferre non possum. Conficitur ergo, honorum appetitionem esse bonam honestamque, & collimare in finem veri boni, si quidem illi ad consecuturum inde augmentum divinae gloriae,

rix, vel ad nostrum, aut etiam proximi commodum, atque ita quoque tandem ad Dei laudem referantur. Hac de causa appetere licet titulum ac honorem Magisterij, Doctoratus, aut Magistratus &c: ad multa enim prodest autoritas inde comparata.

Hæc satis explicatè de licita atque illicita honoris appetitione. Caietanus, & quidam alij arbitrantur, honorem, sine vitio, tamquam iustum virtutis præmium, & velut æquum commodum ex iusto labore debitum posse, etiam sine ulteriori relatione, exambiri. Sed id, sine prædicta limitatione, non admittendum est; quaecumque enim tandem sit præmium, tamen est in aliena potestate, & sæpissimè bene meritis, quamvis iniustè ab hominibus negatur; quin, & Aristotele teste, honor non est sufficiens virtutis præmium. Longè nobilior, & certius, & plenum præmium, multò clariorem gloriam Christus Mundo demonstravit. Et enim honor sit virtutis comes, appendix & debitum ab alijs salarium, nihil tamen eius nudum desiderium, nisi vanitatem affert, si non putetur nobis, aut proximo profuturus, tandemque in Numinis gloriam redundaturus. Ob quam etiam causam potest homo honorem suum defendere, & cogere alium ad reddendum honorem, adeoque eundem etiam expetere, ac pro iure suo lege agere. Quod solum ratio Angesti efficit. Atque circa honorem ad eiusmodi utilitatem relatum, satis versari potest virtus Magnanimitatis, Humilitatis & Modestix: opus est enim utique moderatione, ne etiam in honore sic concupito excedamus, ac nos ipsos decipiamus. Si multi olim hodieque, ob solam nominis famam, statuas, & trophæa, aliosque profanos honores, fortiter fecerunt; vanitas ea fuit. *Receperunt mercedem suam. Aristoteles virtutem cum honestate summum bonum putavit: quasi vlla virtus possit esse inhonestæ, ait Lactantius, ac non si quid habuerit turpitudinis, virtus esse desinat. Sed vidit fieri posse, ut de virtute pravo iudicio male sentiantur, & idè existimationi hominum servendum putavit. Quod qui facit, à recto bonoq; discedit. Quia non est in nostra potestate, ut virtus pro suis meritis honoretur. Et alio loco. Fit, apud profanum vulgus, & gentiles Philosophos, ut nihil aliud ex virtute capteur, nisi gloria. Sed hac aut supervacua & brevis est, aut pravis hominum iudicijs non sequitur. Nullus igitur ex virtute fructus est, ubi virtus*

H b 2

mortalis

X.

Caiet. 2. 2. q. 131. a. 7.

Aristot. lib. 2. Ethic. c. 12. & lib. 3. c. 8.

Angestus libi 2. de Virtut. cap. 4. art. 2. p. 3. docum. 3.

Lactant. cit. lib. 3. diuinar. Institut. c. 8.

Idem libi cod. cap. 26.

mortalis est, & caduca. Ita qui hac locuti sunt, umbram quamdam virtutis viderunt, ipsam virtutem non viderunt. Defixi enim fuerunt in terram; nec vultus suos in altum erigebant, ut eam possent intueri; que se se à cali regionibus ostentabat. Hac causa est, cur præceptis eorum nullus obtemperet; quoniam aut ad vitia erudiunt, si voluptatem defendunt; aut si virtutem asserunt; neque peccato pœnam minantur, nisi solum turpitudinis; neque virtuti vllum præmium pollicentur, nisi solum honestatis & laudis; cum dicant, non propter aliud, sed propter se ipsam expetendam esse virtutem. Beatus est igitur sapiens in tormentis, sed cum torquetur pro fide, pro iustitia, pro Deo, illa patientia doloris beatissimum faciet. Est enim Deus, qui solus potest honorare virtutem; cuius merces immortalitas sola est. Quam qui non appetunt, nec religionem tenent, cui aeterna subiacet vita, profectò neque virtutis vim sciunt, cuius præmium ignorant.

CAPVT XX.

Nonnulla, circa licitum, vel illicitum honoris appetitum, quaesita, quando scilicet is rationi conformis sit? quando honor negligi, vel non negligi possit? & quale in eo sit præmium, vel incitamentum virtutis?

I.

Plutarch. in
Lysandro.Dion. Ni-
ceus.Fulgos. lib. 8.
cap. 15.

Est quoddam bonum honorem, & quidem inter externa hominis bona maximum, supra falsi sumus, ecquid ergo illud bonum, nisi ob prædictas causas, appetere non licet? Cur vitio vertatur Lysandro Lacedæmonio, quòd ductus gloriæ desiderio, Chœrilum Poëtam secum semper haberet, ut carminibus ea celebraret, quæ ipse armis atque virtute gessisset? Cur Augustus reprehendatur, quòd, cum testamentum suum scripsisset, libellos etiam quatuor adiecerit: in quorum secundo res à se gestas ideò annotavit, ut in columnis æneis ad sepulchrum suum insculperentur? Cur M. Tullius Cicero carpitur tamquam ambitiosus, quòd longa epistola à L. Luceio ciue Romano enixè petierit, ut Catalinariæ coniurationis historiam seorsim ab alijs rebus, ad propagandam nominis sui famam, scribere vellet: neque abstinuerit, illud quoque deprecari, ut in ea etiam aliquid amicitiæ daret, ipsoque viuente, eam ederet, ut viuens gloria sua perfrui